

Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, Çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifine dair C. Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi 5 numaralı Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi : 2/14; C. Senatosu : 2/13)

(Not : C. Senatosu S. Sayısı : 87)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 284 - 2/13*

22 . 4 . 1972

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 26 . 1 . 1972 gün ve 120 sayılı yazınız :

Çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifinin, Millet Meclisince kabul olunan metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 20 . 4 . 1972 tarihli 51 nci Birleşiminde değiştirilerek ve işari oyla kabul edilmiş, dosya ilişkide gönderilmiştir.

Gereğimi rica ederim.

Saygılarımla.

Tekin Arıburun

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Not : Değiştirilerek kabul edinlen maddeler :

MADDE — 1, 2, 5, 6, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 37, 38, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 52.

GEÇİCİ MADDE — 1, 2, 4.

Metinden madde çıkması dolayısıyla «numaraları değişen» maddeler :

MADDE — 22, 24, 26, 32, 35, 36, 39, 40, 42, 49, 51, 53, 54.

5 No. lu Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi

5 No. lu Geçici Komisyonu

Esas No. : 2/14

Karar No. : 3

4 . 5 . 1972

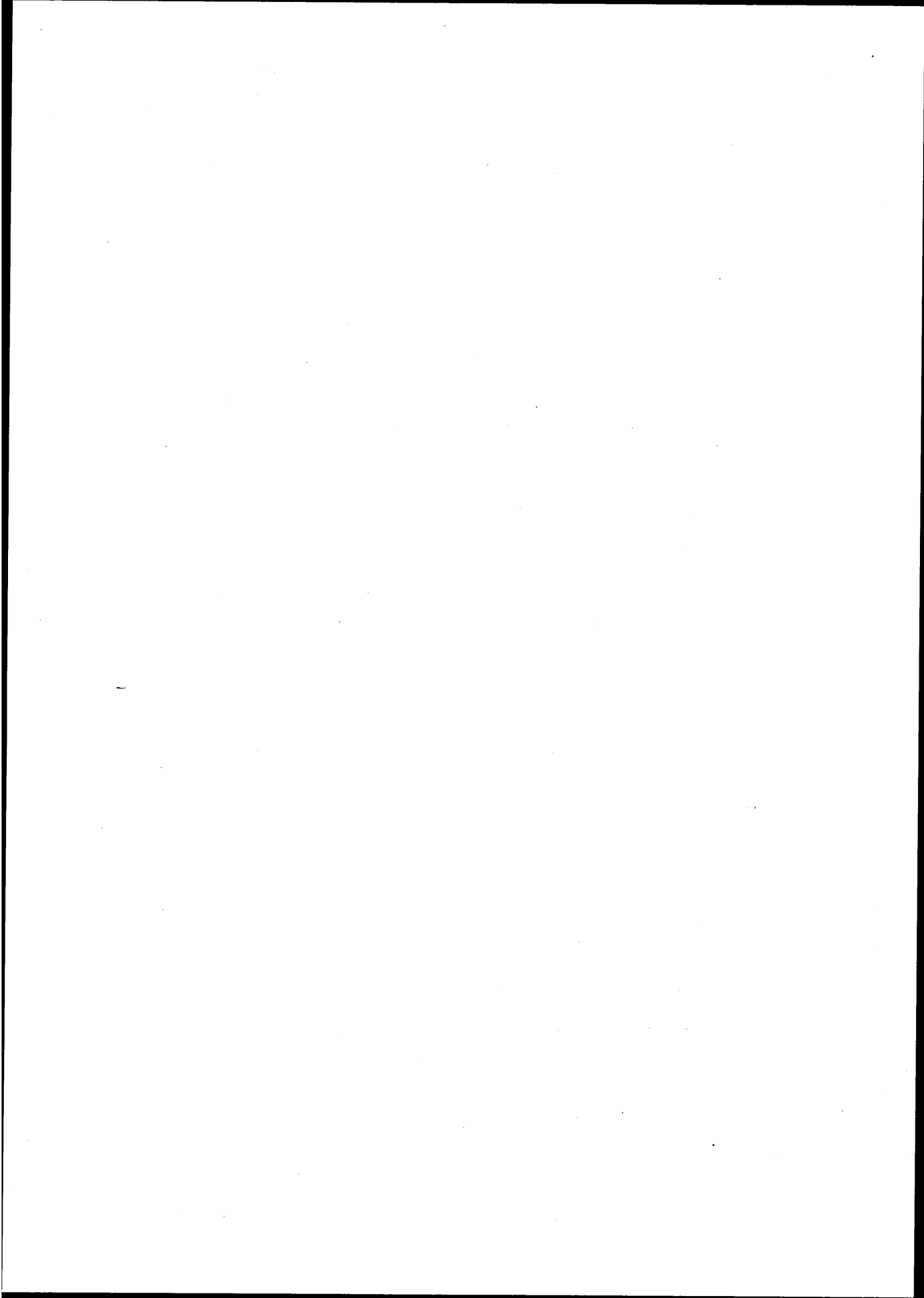
Yüksek Başkanlığa

Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, Çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifi Anayasanın 92 nci maddesi gereğince 5 No. lu Geçici Komisyonumuza gelmiş, teklif, sahibinin iştiraki ile Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler tetkik ve müzakerelere edilmiş ve neticede :

Cumhuriyet Senatosunca değiştirilerek kabul edilen : 1, 2, 5, 6, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54 ile geçici 1, 2, 4 nci maddelerinde yapılan değişiklikler ile Millet Meclisininin 20 ve 53 nci maddelerininin metinden tamamen çıkarılması hususu benimsenmiştir.

Tasarının 3, 4, 7, 8, 9, 11, 15 nci maddeleri ile geçici 3 ncu maddesi kesinleşmiştir.
Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek ve öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Bursa <i>K. Önadım</i>	Sözcü Adana Ş. Yılmaz İmzada bulunamadı	Kâtip İstanbul <i>M. K. Özeke</i>
Ankara F. N. Yıldırım İmzada bulunamadı	Çorum <i>A. Topçubaşı</i>	İstanbul <i>B. Ersoy</i>
İzmir <i>A. N. Erdem</i>	İzmir <i>B. Asutay</i>	Mamisa <i>S. Çağlar</i>
Sivas <i>T. Koraltan</i>	Zonguldak <i>A. Güner</i>	Amasya <i>S. Aygün</i>

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Çırak, Kalfa ve Ustalık kanun teklifi

MADDE 1. — Bu kanun 507 sayılı Kanuna tabi işyerleri ile 5590 sayılı Kanuna göre kurulmuş olan meslekî teşekküllere kayıtlı ve 15 işçi çalıştıran işyerlerine ve bu işyerlerinde çalıştırılan çırak, kalfa ve ustalara uygulanır.

MADDE 2. — Yüksek Çıraklık Kurulunca bu kanun kapsamına alınması veya çıkarılmasına karar verilen işleri ve sanatları, Millî Eğitim Bakanlığı ilân mütaakıp tatbik eder.

Kanun kapsamı ile ilgili uygulamadan doğacak tereddüt ve anlaşmazlıklar da, meslek kolunun bağlı olduğu teşekkülün mütalâası alınarak aynı şekilde Yüksek Çıraklık Kurulunca çözümlenir.

Kanun kapsamında bulunan veya yeniden alınacak olan bir işyerinin, kanunda belirtilen diğer şartlardan başka o işyerinde en az bir ustanın veya işyeri sahibi veyahut vekilinin bizzat usta olarak çalışması zorunludur.

MADDE 5. — 1. Çırak olabilmek için, aşağıdaki nitelikleri ve şartları taşımak gerekmektedir.

- a) En az ilk öğrenimini bitirmek,
- b) Seçtiği sanatın gerektirdiği kabiliyetleri haiz bulunmak,
- c) 12 yaşından küçük 18 yaşından büyük olmamak,

2. Bazı sanatlara alınacak çıraklarda aranacak asgari yaşlarla âzami öğrenim dereceleri Yüksek Çıraklık Kurulunca tespit ve Millî Eğitim Bakanlığınca ilân olunur.

3. Çıraklık bir öğrenim devresi olduğundan ilköğretimini bitirmeyen ve fakat seçtiği sanatın gerektirdiği kabiliyetleri haiz bulunan kimseler, mahallî çıraklık eğitimi komitesinin muvafakati ile çırak olarak alınır.

MADDE 6. — Her sanatta çıraklık süresinin ne kadar olacağı Yüksek Çıraklık Kurulunun mütalâası alınarak Millî Eğitim Bakanlığınca tespit ve ilân olunur.

MADDE 10. — Çırak olmak isteyenlerin müracaat, seçim ve işe alınmaları ile ilgili işlemlerin ve lüzumlu belgelerin ne olacağı, çırağa sanatını öğretmekle görevli ustaların yapacakları öğretimin usul ve tekniğini öğrenmelerini kolaylaştırmak amacı ile kısa süreli kursların açılması, bu kurslara ait programların düzenlenmesi, Çıraklık Sözleşmesinin şekil ve muhtevası ve tanzim tarzı Yüksek Çıraklık Kurulunca hazırlanıp Millî Eğitim Bakanlığınca tasdik edilecek bir yönetmelikte gösterilir.

MADDE 12. — 1. Çırak bir öğrencidir. Bu kanunda açıklık bulunmayan hallerde diğer kanunlardaki çıraklıkla ilgili hükümler uygulanır.

2. 5590 sayılı Kanunun üçüncü maddesi şümulü dışında kalan veya 507 sayılı Kanunun kapsamına giren işyeri sahiplerinin işyerlerinde çalıştırılmakta olan çıraklar bu gibi işyerlerinde çalıştırılan kimseler sayısına ithal edilemezler.

MADDE 13. — 1. İşyeri sahibi çırağa işe başladığı günden itibaren ücret ödemekle yükümlüdür.

Her altı ayda bir artan kademeli ücret baremine göre Yüksek Çıraklık Kurulunca tespit oluncak bu ücret çıraklığın ilk altı ayında, çırağın çalıştığı işyerindeki kalfanın veya işyerinde bu nitelikte bir kimse yoksa o yerde sanatta çalışan muadili bir kimsenin ücretinin % 20 sinden ve son altı ayında ise % 60 indan az olmaz.

2. Çırak olmadan önce sanatlarında elde etmiş oldukları bilgi ve pratik tecrübeler dolayısıyla çıraklık süresinden indirme yapılan çıraklar, durumlarına tekabül eden devrenin ücretini alırlar.

CUMHURİYET SENATOSUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Çırak, Kalfa ve Ustalık kanun teklifi

MADDE 1. — Bu kanun 507 sayılı Kanuna tabi işyerleri ile 5590 sayılı Kanuna göre kurulmuş olan meslekî teşekküllere kayıtlı 15 ve daha az işçi çalıştıran işyerlerine ve bu işyerlerinde çalıştırılan çırak, kalfa ve ustalara uygulanır.

MADDE 2. — Çıraklık Kurulu bu kanun kapsamına alınacak veya çıkarılacak mahal ve sanatlar hakkında karar verir. Bu karar Millî Eğitim Bakanlığınca ilân edildikten sonra uygulanır.

Kanun kapsamı ile ilgili uygulamadan doğacak tereddüt ve anlaşmazlıklar, meslek kolunun bağlı olduğu teşekkülün mütalâası alınmak suretiyle Millî Eğitim Bakanlığınca karara bağlanır. Lüzum ve zaruret halinde Millî Eğitim Bakanlığı konuyu Çıraklık Kuruluna da götürebilir.

Kanun kapsamında bulunan veya yeniden alınacak olan bir işyerinde, kanunda belirtilen diğer şartlardan başka en az bir ustanın bulunması veya işyeri sahibi veyahut vekilinin bizzat usta olarak çalışması zorunludur.

MADDE 5. — 1. Çırak olabilmek için, aşağıdaki nitelikleri ve şartları taşımak gerekmektedir.

- a) En az ilköğrenimini bitirmek,
- b) 12 yaşından küçük 18 yaşından büyük olmamak,
- c) Seçtiği sanatın gerektirdiği evsafı haiz olmak,

2. Bazı sanatlara alınacak çıraklarda aranacak en küçük yaşlarla en az öğrenim dereceleri Çıraklık Kurulunca tesbit ve Millî Eğitim Bakanlığınca ilân olunur.

3. Çıraklık bir öğrenim dönemi olduğundan ilköğrenimini bitirmiyen ve fakat seçtiği sanatın gerektirdiği kabiliyetleri haiz bulunan kimseler, mahallî çıraklık eğitimi komitesinin muvafakati ile çırak olarak alınır, ancak bu gibilerinin kalfalık imtihanına girebilmeleri için çıraklık süresince okur - yazar olmaları şarttır.

MADDE 6. — Her sanatta çıraklık süresinin ne kadar olacağı Çıraklık Kurulunun mütalâası alınarak Millî Eğitim Bakanlığınca tesbit ve ilân olunur.

MADDE 10. — Çırak olmak isteyenlerin müracaat, seçim ve işe alınmaları ile ilgili işlemlerin ve lüzumlu belgelerin ne olacağı, çırağa sanatını öğretmekle görevli ustaların yapacakları öğretimin usul ve tekniğini öğrenmelerini kolaylaştırmak amacı ile kısa süreli kursların açılması, bu kurslara ait programların düzenlenmesi, Çıraklık Sözleşmesinin şekil ve muhtevası ve tanzim tarzı Çıraklık Kurulunca hazırlanıp Millî Eğitim Bakanlığınca tasdik edilecek bir yönetmelikte gösterilir.

MADDE 12. — 1. Çırak bir öğrencidir. Bu kanunun değinmediği hallerde diğer kanunlardaki çıraklıkla ilgili hükümler uygulanır.

2. Çıraklar işyerlerinde çalıştırılan kimseler sayısına ithal edilemezler.

MADDE 13. — 1. İşyeri sahibi çırağa işe başladığı günden itibaren ücret ödemekle yükümlüdür.

Her altı ayda bir artan kademeli ücret baremine göre Çıraklık Kurulunca tesbit olunacak bu ücret çıraklığın ilk altı ayında, çırağın çalıştığı işyerindeki kalfanın veya işyerinde bu nitelikte bir kimse yoksa o yerde sanatta çalışan muadili bir kimsenin ücretinin % 20 sinden ve son altı ayında ise % 60'ından az olmaz.

2. Çırak olmadan önce sanatlarında elde etmiş oldukları bilgi ve pratik tecrübeler dolayısıyla çıraklık süresinden indirme yapılan çıraklar, durumlarına tekabül eden devrenin ücretini alırlar.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

3. 507 sayılı Kanun kapsamına giren işyeri sahiplerinin işyerlerinde çalıştırılacak çırakların ücretleri, iş sahipleri ile çırağın veli veya vasisi arasında kararlaştırılır. Bu husus çıraklık sözleşmesine dercedilir. Bu sözleşmede tespit olunan miktar ve esaslara göre ödeme yapılır.

MADDE 14. — Çıraklar yetiştirilmek üzere emrine verildikleri iş kolu nezaretçisinin (işyeri sahibi, temsilcisi, ustası, kalfası veya benzeri kademeyi işgal edenin) çalışma saatlerine uygun şekilde çalıştırılırlar. Çıraklık süresinin son yılı hariç devamlı olarak yalnız çalışmalarına müsaade edilemez. Bu konuda 1475 sayılı İş Kanununun çocukları çalıştırma yasağı madde 68, gece çalıştırma yasağı madde 69 ve ağır ve tehlikeli işler madde 78, hükümleri göz önünde bulundurulur. 507 sayılı Kanun kapsamına giren işyerlerinde, veli veya vasisinin muvafakati alınmak şartıyla çıraklar, saat 21 e kadar çalıştırılabilirler.

BÖLÜM - I

Çıraklık sözleşmesi

MADDE 16. — Her işyeri sahibi veya temsilcisi çırak adayını çıraklığa aldığı tarihten itibaren onunla, reşidolmaması halinde veli veya vasisi ile 15 gün içinde çıraklık sözleşmesi yapmaya mecburdur.

MADDE 17. — Çıraklık sözleşmesi çıraklık süresinin tamamlanmasıyla sona erer. Ancak, kalfalık imtihanında başarı gösteremeyenler çırak olarak çalışmaya devam ederler.

MADDE 18. — Aşağıdaki hallerde çıraklık sözleşmesi taraflarca feshedilebilir.

1. Çırak yönünden :

a) İşyeri sahibi gerçek kişi ise ölümü veya tüzel kişi ise iflası, iflâsı, işyerinin grev, lokavt diğer mücbir sebeplerden gayri bir sebeple faaliyetinin aralıksız iki aydan fazla tatil etmesi veya işyerinin uzak bir yere nakli dolayısıyla çırağın işine devam etmesine maddî imkân kalmaması veyahut devamının ona ağır külfet yüklemesi,

b) Çırağın, mücbir bir sebep altında, işine devam etmesini fiilen imkânsız kılacak derecede uzak bir yere ailesi ile birlikte veya yalnız olarak ikametgâhını nakletmesi,

c) Çırağa, sanatını öğreten ustanın aralıksız olarak iki ay veya daha fazla süren hastalığı halinde yerine bir başkasının alınmaması,

d) İşyeri sahibi veya ustanın çırağa fena muamele ettiğinin veyahut çırağa karşı olan vazife ve vecibelerin yerine getirilmediğinin ilgili komitece tespit edilmesi,

e) Çırağa, sanatını öğreten ustanın ayrılması veya şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan hapse mahkûm olması ve yerine başka bir ustanın getirilememesi,

f) Çırağın, hastalık ve sair sebepler dolayısıyla sanatını öğrenmeyi devamlı olarak engelleyen bir halin meydana gelmesi,

g) Çırağın, yaptığı işin veya işyerindeki durumunun onun sağlığı ve ahlâki bakımdan mahzurlu olduğunun sonradan anlaşılması.

2. İşyeri sahibi bakımından :

a) Çırağın, işyeri sahibine veya temsilcisine veyahut ustasına karşı saygısız hareket ettiğine ilgili Çıraklık Komitesince kanaat getirilmesi,

b) Çırağın, işine okul veya kursa, izinsiz ve gerçek bir sebeb olmaksızın devamsızlık göstermesi,

c) Çırağın, aralıksız iki ay veya daha fazla devamsızlığını mucibolan, yahut işyeri sahibinin, usta ve işyerindeki arkadaşlarının sağlığı bakımından tehlike arz eden bir hastalığa tutulması,

d) İşyeri sahibine karşı olan vecibelerini yerine getirmemesi,

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

3. Çıraklara verilen ücretler her türlü vergi ve sigorta priminden muaftır.

MADDE 14. — Çıraklar yetiştirilmek üzere emrine verildikleri işkolu nezaretçisi (İşyeri sahibi, temsilcisi, ustası, kalfası veya benzeri kademeyi işgal edenin) çalışma saatlerine uygun şekilde çalıştırılırlar. Çıraklık süresinin son yılı hariç devamlı olarak yalnız çalışmalarına müsaade edilemez. Bu konuda 1475 sayılı İş Kanununun çocukları çalıştırma yasağı (madde 67) gece çalıştırma yasağı (madde 69) ve ağır ve tehlikeli işler (madde) hükümleri göz önünde bulundurulur. 507 sayılı Kanunun kapsamına giren işyerlerinde, çırağın veli veya kanuni mümessilinin ve mahallî çıraklık komitesinin muvafakati alınmak şartıyla çıraklar, saat 21 e kadar çalıştırılabilirler.

BÖLÜM - I

Çıraklık sözleşmesi

MADDE 16. — Her işyeri sahibi veya temsilcisi çırak adayını çıraklığa aldığı tarihten itibaren onunla, reşidolmaması halinde veli veya kanuni mümessili ile 15 gün içinde çıraklık sözleşmesi yapmaya mecburdur.

MADDE 17. — Çıraklık sözleşmesi çıraklık süresinin tamamlanmasıyla sona erer. Ancak, kalfalık imtihanında başarı gösteremiyenler çırak olarak çalışmaya devam ederler.

MADDE 18. — Aşağıdaki hallerde çıraklık sözleşmesi taraflarca feshedilebilir.

1. Çırak yönünden :

a) İşyeri sahibi gerçek kişi ise ölümü veya tüzel kişi ise iflası, işyerinin grev, lokavt diğer mücbir sebeplerden gayri bir sebeple faaliyetinin aralıksız iki aydan fazla tatil etmesi veya işyerinin uzak bir yere nakli dolayısıyla çırağın işine devam etmesine maddi imkân kalmaması veyahut devamının ona ağır külfet yüklemesi,

b) Çırağın, mücbir bir sebep altında, işine devam etmesini fiilen imkânsız kılacak derecede uzak bir yere ailesi ile birlikte veya yalnız olarak ikametgâhını nakletmesi,

c) Çırağa, sanatını öğreten ustanın aralıksız olarak iki ay veya daha fazla süren hastalığı halinde yerine bir başkasının alınmaması,

d) İşyeri sahibi veya ustanın çırağa fena muamele ettiğinin veyahut çırağa karşı olan vazife ve vecibelerin yerine getirilmediğinin ilgili komitece tesbit edilmesi,

e) Çırağa, sanatını öğreten ustanın ayrılması veya şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan hapse mahkûm olması ve yerine başka bir ustanın getirilememesi,

f) Çırağın, hastalık ve sair sebepler dolayısıyla sanatını öğrenmeyi devamlı olarak engellen bir halin meydana gelmesi,

g) Çırağın, yaptığı işin veya işyerindeki durumunun onun sağlığı ve ahlâki bakımdan mahzurlu olduğunun sonradan anlaşılması,

h) Çırağın öğreneceği sanatın dışındaki işlerde çalıştırıldığıının çıraklık komitesince tesbit edilmesi.

2. İşyeri sahibi bakımından :

a) Çırağın; işyeri sahibi, temsilcisi, ustası veya bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarf ettiğinin veya davranışlarda bulunduğu yahut bunlar hakkında şeref ve haysiyet kırıcı ve asılsız ihbar ve isnatlarda bulunduğu ilgili çıraklık komitesince tesbit edilmesi,

b) Çırağın, işine okul veya kursa, izinsiz ve gerçek bir sebeb olmaksızın devamsızlık göstermesi,

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

e) İşyeri İcnyönetmeliğinin çıraklarla ilgili hükümlerine aykırı harekette ısrar etmesi, icnyönetmeliğı bulunmayan işyerleri için işyeri sahipleri veya ustanın koyduğı iş nizamını bozucu harekette bulunması,

f) Çıraklık Eğitimi Komitesince uygun görülecek diğler sebeplerin meydana çıkması.

MADDE 19. — İşyerinin, bir başka kimse tarafından devralınması halinde, yeni işyeri sahibi eski işyeri sahibi ile yapılan sözleşme hükümlerine kendisini bağıli saymayı ve çırak yeni işyeri sahibinin hizmetinde işine devam etmeyi kabul ettiği takdirde sözleşme yürürlükte kalır.

MADDE 20. — 507 sayılı Kanun şümulü dışındaki işyerlerinde akdedilecek toplu sözleşmelere, çıraklarla ilgili olarak bu kanun hükümlerine aykırı bulunan veya bu kanunda çıraklara tanınmış haklardan daha azını derpiş eden hükümler konamaz. Bu kanun yürürlüğe girdiğı tarihte toplu sözleşmelerde mevcut bu gibi hükümler yerine, bu kanundaki daha müsaait hükümler geçerli olur.

BÖLÜM - II

Tarafların görev ve yükümlülükleri

MADDE 21. — İşyeri sahibinin çırağına karşı olan görev ve yükümlülükleri :

1. Çırağına, sözleşmede belirtilen o sanata ait öğrenim programını noksansız olarak uygulamak, onun çıraklık süresi sonunda yapılacak kalfalık imtihanını başarabilecek tarzda yetiştirilmesini sağlamak,

2. Çırağın, sanatı ile ilgili teorik meslek dersleri görmek üzere okul ve kurslara devamına müsaade etmek ve devamını kontrol altında bulundurmak,

3. Çırağı, sanatını öğrenmesi ile ilgili işlerde çalıştırmak,

4. Çıraklık sözleşmesinin tanzimini takibeden yedi iş günü içinde sözleşmenin bir örneğini mahallî çıraklık eğitimi komitesine, derneğe kayıtlı ise ilgili derneğe vermek ve sicil numarasını alarak sözleşmeye yazmak,

5. Çırağın, izin, hastalık ve sair sebeplerle olan devamsızlığını sicil tutan derneğe ve mahallî çıraklık eğitimi komitesine bildirmek,

6. Her yıl sonunda çırağın sicil özetini ilgili dernekten alarak çırağın veli veya vasisine göndermek,

7. Çırağın, çıraklık süresini tamamladığına dair sicilli tutan derneğin bildirmesinden sonra açılacak ilk kalfalık imtihanına girmesini sağlamak ve imtihan için gereken alet ve malzemeyi mahallî çıraklık eğitimi komitesinden temin etmek.

MADDE 22. — Çırağın işyeri sahibine karşı olan görev ve yükümlülükleri :

1. Sanatını muayyen yetişme programına uygun olarak olanca dikkat, gayret ve itinasıyla öğrenmeye, sanatında en yüksek derecede maharet elde etmeye ve çıraklık süresi içerisinde kalfa olmaya çalışmak,

2. Gerek işyerlerindeki pratik çalışma işine ve gerekse sanatı ile ilgili teorik meslek derslerini görmek üzere tayin edilen okul ve kurslara muntazam olarak devam etmek,

3. Çırağın yetişme ve öğrenme durum ve kabiliyetini tesbit etmek üzere yapılacak deneme imtihanları ile kalfalık imtihanına girmek,

4. İşyerine ait sır ve özellikleri başkalarına söylememek.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

- c) Çırağın, aralıksız iki ay veya daha fazla devamsızlığını mucibolan, yahut işyeri sahibinin, usta ve işyerindeki arkadaşlarının sağlığı bakımından tehlike arz eden bir hastalığa tutulması,
- d) İşyeri sahibine karşı olan vecibelerini yerine getirmemesi,
- e) İşyeri içyönetmeliğinin çıraklarla ilgili hükümlerine aykırı harekette ısrar etmesi, içyönetmeliği bulunmayan işyerleri için işyeri sahipleri veya ustanın koyduğu iş nizamını bozucu harekette bulunması,
- f) Çıraklık Eğitimi Komitesince uygun görülecek diğer sebeplerin meydana çıkması.

MADDE 19. — İşyeri sahibinin değişmesi halinde, çıraklık sözleşmesi, iki tarafın muvafakati ile yürürlüğe devam eder.

(Millet Meclisinin 20 nci maddesi metinden çıkarılmıştır.)

BÖLÜM - II

Tarafların görev ve yükümlülükleri

MADDE 20. — İşyeri sahibinin çırağa karşı olan görev ve yükümlülükleri :

1. Çırağa, sözleşmede belirtilen o sanata ait öğrenim programını noksansız olarak uygulamak, onun çıraklık süresi sonunda yapılacak kalfalık imtihanını başarabilecek tarzda yetiştirilmesini sağlamak,
2. Çırağın, sanatı ile ilgili teorik meslek dersleri görmek üzere okul ve kurslara devamına müsaade etmek ve devamını kontrol altında bulundurmak,
3. Çırağı, sanatını öğrenmesi ile ilgili işlerde çalıştırmak,
4. Çıraklık sözleşmesinin tanzimini takibeden yedi iş günü içinde sözleşmenin bir örneğini mahallî çıraklık eğitimi komitesine, derneğe kayıtlı ise ilgili derneğe veya odaya vermek ve sicil numarasını alarak sözleşmeye yazmak,
5. Çırağın, izin, hastalık ve sair sebeplerle olan devamsızlığını sicil tutan derneğe ve mahallî çıraklık eğitimi komitesine bildirmek,
6. Her yıl sonunda çırağın sicil özetini ilgili dernekten veya odadan alarak çırağın veli veya kanunî mümessiline göndermek,
7. Çırağın, çıraklık süresini tamamladığına dair sicili tutan derneğin bildirmesinden sonra açılacak ilk kalfalık imtihanına girmesini sağlamak ve imtihan için gereken alet ve malzemeyi mahallî çıraklık eğitimi komitesinden temin etmek.

MADDE 21. — Çırağın işyeri sahibine karşı olan görev ve yükümlülükleri :

1. Sanatını muayyen yetiştirme programına uygun olarak olanca dikkat, gayret ve itinasıyla öğrenmeye, sanatında yeter derecede maharet elde etmeye ve çıraklık süresi içerisinde kalfa olmaya çalışmak,
2. Gerek işyerlerindeki pratik çalışma işine ve gerekse sanatı ile ilgili teorik meslek derslerini görmek üzere tayin edilen okul ve kurslara muntazam olarak devam etmek,
3. Çırağın yetiştirme ve öğrenme durum ve kabiliyetini tespit etmek üzere yapılacak deneme imtihanları ile kalfalık imtihanına girmek,
4. İşyerine ait sır ve özellikleri başkalarına söylememek.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

BÖLÜM - III

Çırağın yetiştirilmesi

MADDE 23. — Çıraklık, çırağın işe alınması ile başlar. Çırağın sanatını öğrenmesi için iş üzerinde bir öğrenci gibi çalışması şarttır.

MADDE 24. — Millî Eğitim Bakanlığı, mahallî çıraklık eğitimi komitelerinin ve Yüksek Çıraklık Kurulunun mütalâasını almak suretiyle her sanata mahsus pratik ve teorik yetiştirme programlarını hazırlar. Bu programlarda her sanatın icrası için zaruri olan maharet ve işlemler, bunların öğretilme sıra ve süreleri ayrı ayrı gösterilir.

MADDE 25. — Teorik meslek dersleri programlarının çırağın sanatını etraflı bir şekilde öğrenmesine doğrudan doğruya yardımcı olacak konuları içine alması ve pratik çalışmalara paralel olarak işlenmesi gereklidir.

MADDE 26. — Çıraklar için haftada en çok 8 saatlik teorik ve pratik meslek kursları düzenlenir. Bu sürenin yarısı iş saatlerinde, yarısı da haftada en çok iki geceyi geçmemek üzere gece uygulanır.

MADDE 27. — Çırağın yetiştirilmesi için lüzumlu okul ve kurs giderleri Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinde ayrı bir maddeye konulacak tahsisatla karşılanır.

MADDE 28. — Çırağın yetiştirilmesi ile ilgili hususlar Yüksek Çıraklık Kurulunca hazırlanıp Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanacak yönetmelikte belirtilir.

BÖLÜM - IV

Kalfalık ve ustalık imtihanları ve imtihan kurulları

MADDE 29. — 1. Çırak, çıraklık süresinin sonunda bu süreyi tamamladığını tevsik şartı ile, kendi sanatı için tertiplenecek ilk kalfalık imtihanına girmek zorundadır.

2. Kalfalık imtihanının amacı, çırağın kendi sanatının ihtiva ettiği maharet ve işlemleri kâfi derecede bir emniyet ve ehliyetle ve yalnız başına icra ve ifaya muktedir olup olmadığı, sanatında kullanılan araç ve gereçlerin özellikleriyle bunların işletilmesi ve kullanılmasına ait lüzumlu sanat bilgilerine sahip bulunup bulunmadığı ve sanatı ile ilgili teorik meslek derslerinden kendisine öğretilen konuları iyice kavrayıp kavramadığı hususlarını tesbit etmektir.

3. Kalfalık imtihanında başarı göstermeyen çıraklar 18 nci madde hükmüne göre çırak olarak çalışmakla beraber, 6 ay sonra açılacak imtihana girme hakkını haizdirler. Bunda da başarı gösteremedikleri takdirde mütâakıp iki imtihana daha girebilirler. Bu suretle 4 defa yapılacak imtihan sonunda kalfa ehliyeti alamıyan çıraklar imtihan haklarını kaybetmiş olurlar.

MADDE 30. — 1. Kalfalık imtihanı her sanat için Yüksek Çıraklık Kurulunca tesbit edilecek tarihlerde ve yerlerde yapılır.

2. Kalfalık imtihan kurulları, mahallî Çıraklık Eğitimi Komitelerince aşağıdaki müesseselerden aday gösterilecek 10 kişi arasından valilikçe seçilecek 5 asıl 5 yedek üyeden meydana gelir. Kurul üyeleri aralarında bir başkan seçer.

- Mahallî Çıraklık Eğitimi Komitesinden bir asıl bir yedek,
- İlgili dernek üyelerinden üç asıl üç yedek,
- Millî Eğitim Bakanlığı temsilcisi bir asıl bir yedek.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

BÖLÜM - III

Çırağın yetiştirilmesi

MADDE 22. — Çıraklık, çırağın işe alınması ile başlar. Çırağın sanatını öğrenmesi için iş üzerinde bir öğrenci gibi rahışması şarttır.

MADDE 23. — Millî Eğitim Bakanlığı, mahallî çıraklık eğitimi komitelerinin ve Çıraklık Kurulunun mütalaasını almak suretiyle her sanata mahsus pratik ve teorik yetiştirme programlarını hazırlar. Bu programlarda her sanatın icrası için zaruri olan maharet ve işlemler, bunların öğretilme sıra ve süreleri ayrı ayrı gösterilir.

MADDE 24. — Teorik meslek dersleri programlarının çırağın sanatını etraflı bir şekilde öğrenmesine doğrudan doğruya yardımcı olacak konuları içine alması ve pratik çalışmalara paralel olarak işlenmesi gereklidir.

MADDE 25. — Çıraklar için haftada en çok 8 saatlik teorik ve pratik meslek kursları düzenlenir. Bu sürenin yarısı iş saatlerinde, yarısı da iş saatleri dışında uygulanır.

MADDE 26. — Çırağın yetiştirilmesi için lüzumlu okul ve kurs giderleri Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinde ayrı bir maddeye konulacak tahsisatla karşılanır.

MADDE 27. — Çırağın yetiştirilmesi ile ilgili hususlar Çıraklık Kurulunca hazırlanıp Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanacak yönetmelikte belirtilir.

BÖLÜM - IV

Kalfalık ve ustalık imtihanları ve imtihan kurulları

MADDE 28. — 1. Çırak, çıraklık süresinin sonunda bu süreyi tamamladığını tevsik şartı ile, kendi sanatı için tertiplenecek ilk kalfalık imtihanına girmek zorundadır.

2. Kalfalık imtihanının amacı, çırağın kendi sanatının ihtiva ettiği maharet ve işlemleri kâfi derecede bir emniyet ve ehliyetle ve yalnız başına icra ve ifaya muktedir olup olmadığı, sanatında kullanılan araç ve gereçlerin özellikleriyle bunların işletilmesi ve kullanılmasına ait lüzumlu sanat bilgilerine sahip bulunup bulunmadığı ve sanatı ile ilgili teorik meslek derslerinden kendisine öğretilen konuları iyice kavrayıp kavramadığı hususlarını tespit etmektir.

3. Kalfalık imtihanında başarı gösteremiyen çıraklar 17 nci madde hükmüne göre çırak olarak çalışmakla beraber, 6 ay sonra açılacak imtihana girme hakkını haizdirler. Bunda da başarı gösteremedikleri takdirde müteakıp iki imtihana daha girebilirler. Bu suretle 4 defa yapılacak imtihan sonunda kalfa ehliyeti alamayan çıraklar imtihan haklarını kaybetmiş olurlar.

4. İlkokula dayalı ve en az iki yıl meslek öğrenimi veren okullardan mezun olanlar kalfalık imtihanına girebilirler.

MADDE 29. — 1. Kalfalık imtihanı her sanat için Çıraklık Kurulunca tespit edilecek tarihlerde ve yerlerde yapılır.

2. Kalfalık imtihan kurulları, mahallî Çıraklık Eğitimi Komitelerince aşağıdaki müesseselerden aday gösterilecek 10 kişi arasından valilikçe seçilecek 5 asıl, 5 yedek üyeden meydana gelir. Kurul üyeleri aralarında bir başkan seçer.

- a) Mahallî Çıraklık Eğitimi Komitesinden bir asıl, bir yedek,
- b) İlgili dernek üyelerinden üç asıl, üç yedek,
- c) Millî Eğitim Bakanlığı temsilcisi bir asıl, bir yedek.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

3. İmtihan kurullarında aşağıda belirtilmiş olan kimseler görev alamazlar.

- Çırağın veli ve vasisi ile üçüncü dereceye kadar olan akrabaları,
- Çırağın çalıştığı işyeri sahibi veya kanuni temsilcisi, çırağı yetiştiren ustası.

Yukarıda belirtilmiş bulunan üyeler imtihan heyeti toplanmadan önce keyfiyeti imtihan kurulu başkanına bildirmeye mecburdurlar.

4. Çıraklar kalfalık imtihanlarına, buldukları şehirlerde girmeye mecburdurlar. Çıraklık Eğitimi Komitesi lüzum gördüğü takdirde başka bir yerde imtihana girebilirler.

MADDE 31. — Kalfa ehliyet belgesi sahibinin o sanatta ehil olduğunu ve o sanatın (kalfa) sı unvanını taşıyabileceğini gösterir bu belgeye sahibolmayanların kalfa unvanı ile çalışmaları yasaktır.

MADDE 32. — Kalfalık imtihanı, sanatın özelliğine göre çıraklık süresinde verilen teorik ve pratik bilgilerden yapılır. İmtihanlar Yüksek Çıraklık Kurulunun hazırlıyacağı ve Millî Eğitim Bakanlığının onaylayacağı yönetmeliğe göre yapılır.

MADDE 33. — 507 sayılı Kanuna tabi işyerlerinde çalışan çıraklar kalfa belgesi aldıktan sonra, iki yıllık süre içinde çalıştığı işyeri sahibinin veya vekilinin muvafakatını almadan başka bir işyerine giremezler.

Ançak, bu süre içinde kalfanın ayrılmasını gerektiren gerçek sebepler mevcut ise bu husus ilgili çıraklık komitesince tespit olunur ve taraflara bildirilir.

Tespit olunan durum kalfanın ayrılmasını gerektirdiği takdirde, işyeri sahibi veya kanuni temsilcisi kalfaya yazılı bir muvafakatname verir. Kalfa bu belgeyi aldıktan sonra işinden ayrılır ve çalışacağı işyeri sahibine mezkûr belgeyi vermek suretiyle yeni işine başlar.

MADDE 34. — 1. Kalfa ehliyet belgesini aldıktan sonra sanatında en az üç yıl kalfa olarak fiilen çalışmış olan ve bu süre içinde açılacak geliştirme kurslarına devam ederek başarı göstermiş bulunanlar, kendi sanatları için açılacak ustalık imtihanına girebilirler.

2. İmtihanda başarı gösteremiyen kalfalar bundan sonra açılacak ustalık imtihanına girmeyi arzu ettikleri takdirde bu husustaki müracaatlarını yazılı olarak ilgili çıraklık kuruluna bildirirler. Kurullar bu müracaatları nazara alır ve durumu imtihan gününden en az bir hafta önce ilgiliye ve imtihan kurulu başkanına intikal ettirirler.

3. İlkokula dayalı beş yıl veya ortaokula dayalı en az iki yıl öğrenim veren Meslekî ve Teknik Öğretim okulları mezunlarından, sanatlarında bilfiil üç yıl çalışanlara usta unvanı verilir.

MADDE 35. — 1. Ustalık imtihanı, her sanat için Yüksek Çıraklık Kurulunca lüzum gösterilecek ve Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanacak yerlerde teşkil edilecek imtihan kurulları tarafından yapılır. Ustalık imtihan kurulları, mahallî çıraklık eğitimi komitesince aşağıdaki müesseselerden aday gösterilecek 14 kişi arasından Valilikçe seçilecek 7 asıl ve 7 yedek üyeden meydana gelir. Başkan Millî Eğitim Bakanlığınca atanır.

- Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilâtından iki temsilci,
- Adayın iştigal ettiği kendi meslekî kuruluşundan iki temsilci,
- Ticaret ve Sanayi Odasından bir temsilci,
(Ticaret ve Sanayi Odasının ayrı ayrı kurulduğu yerlerde ilgili oda temsilcisi)
- Mahallî Esnaf Dernekleri Birliğinden bir temsilci.

2. Ustalık imtihan kurullarında bu kanunun 30 ncu maddesinin üçüncü fıkra ve bentlerinde zikri geçen kimseler görev alamazlar.

MADDE 36. — Ustalık imtihanının amacı adayın sanatının gerektirdiği yetki ile bütün maharet ve işlemlerin tam bir ehliyet ve müstakillen icraya muktedir ve sanatı ile ilgili olan lüzumlu bütün teorik meslek bilgilerine sahibolup olmadığını tespit etmektir.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

3. İmtihan kurullarında aşağıda belirtilmiş olan kimseler görev alamazlar.

- a) Çırağın veli veya kanunî mümessili ile üçüncü dereceye kadar olan akrabaları,
- b) Çırağın çalıştığı işyeri sahibi veya kanunî temsilcisi, çırağı yetiştiren ustası.

Yukarıda belirtilmiş bulunan üyeler imtihan heyeti toplanmadan önce keyfiyeti imtihan kurulu başkanına bildirmeye mecburdurlar.

4. Çıraklar kalfalık imtihanlarına, buldukları şehirlerde girmeye mecburdurlar. Çıraklık Eğitimi Komitesi lüzum gördüğü takdirde başka bir yerde imtihana girebilirler.

MADDE 30. — Kendi sanatında kalfa ehliyet belgesi almamış olanların kalfa unvanı ile çalışmaları yasaktır.

MADDE 31. — Kalfalık imtihanı, sanatın özelliğine göre çıraklık süresinde verilen teorik ve pratik bilgilerden yapılır. İmtihanlar Çıraklık Kurulunun hazırlayacağı ve Millî Eğitim Bakanlığının onaylayacağı yönetmeliğe göre yapılır.

MADDE 32. — 507 sayılı Kanuna tabi işyerlerinde çalışan çıraklar kalfa belgesi aldıktan sonra, iki yıllık süre içinde çalıştığı işyeri sahibinin veya vekilinin muvafakatını almadan başka bir işyerine giremezler.

Ancak, bu süre içinde kalfanın ayrılmasını gerektiren gerçek sebepler mevcut ise bu husus ilgili çıraklık komitesince tespit olunur ve taraflara bildirilir.

Tespit olunan durum kalfanın ayrılmasını gerektirdiği takdirde, işyeri sahibi veya kanunî temsilcisi kalfaya yazılı bir muvafakatname verir. Kalfa bu belgeyi aldıktan sonra işinden ayrılır ve çalışacağı işyeri sahibine mezkûr belgeyi vermek suretiyle yeni işine başlar.

MADDE 33. — 1. Kalfa ehliyet belgesini aldıktan sonra sanatında en az üç yıl kalfa olarak fiilen çalışmış olan ve bu süre içinde açılacak geliştirme kurslarına devam ederek başarı göstermiş bulunanlar, kendi sanatları için açılacak ustalık imtihanına girebilirler.

2. İmtihanda başarı gösteremeyen kalfalar bundan sonra açılacak ustalık imtihanına girmeyi arzu ettikleri takdirde bu husustaki müracaatlarını yazılı olarak ilgili çıraklık kuruluna bildirirler. Kurullar bu müracaatları nazara alır ve durum imtihan gününden en az bir hafta önce ilgiliye ve imtihan kurulu başkanına intikal ettirirler.

3. Lise dengi meslekî ve teknik öğretim okulları mezunlarına imtihansız ustalık belgesi verilir.

MADDE 34. — 1. Ustalık imtihanı, her sanat için Çıraklık Kurulunca lüzum gösterilecek ve Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanacak yerlerde teşkil edilecek imtihan kurulları tarafından yapılır. Ustalık imtihan kurulları, mahallî çıraklık eğitimi komitesince aşağıdaki müesseselerden aday gösterilecek 14 kişi arasından Valilikçe seçilecek 7 asil ve 7 yedek üyeden meydana gelir. Başkan Millî Eğitim Bakanlığınca atanır.

- a) Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilâtından iki temsilci,
- b) Adayın iştigal ettiği kendi meslekî kuruluşundan iki temsilci,
- c) Ticaret ve Sanayi Odasından bir temsilci,
(Ticaret ve Sanayi Odasının ayrı ayrı kurulduğu yerlerde ilgili oda temsilcisi)
- d) Mahallî Esnaf Dernekleri Birliğinden bir temsilci.

2. Ustalık imtihan kurullarında bu kanunun 30 ncu maddesinin üçüncü fıkraya ve bentlerinde zikri geçen kimseler görev alamazlar.

MADDE 35. — Ustalık imtihanının amacı adayın sanatının gerektirdiği yetki ile bütün maharet ve işlemlerin tam bir ehliyet ve müstakillen icraya muktedir ve sanatı ile ilgili olan lüzumlu bütün teorik meslek bilgilerine sahib olup olmadığını tespit etmektir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 37. — İmtihani kazanan kalfalara ustalık ehliyetnamesi verilir. Ehliyetnamenin şekli Millî Eğitim Bakanlığınca tespit olunur. Ehliyetname imtihan kurulu üyeleri tarafından imzalandıktan sonra valilikçe onaylanır.

Kalfalık ehliyetnameleri de aynı usul ve esaslar dairesinde tanzim, imza ve onaylanır.

MADDE 38. — 1. Ustalık ehliyatnamesi, sahibinin o sanatta tam mânasiyle ehil olduğunu ve (usta) unvanını taşıyabileceğini bildiren bir belgedir. Bu belgeye sahibolmayanların (usta) unvanı ile çalışmaları ve çalıştırılmaları yasaktır.

2. Ancak, ustalık ehliyetnamesine sahibolanlar müstakillen iş yapmak üzere işyeri açabilir. İşyeri açan ustalar ehliyetnamelerini işyerine asmakla zorunludurlar.

3. 507 sayılı Kanuna tabi işyerlerinde kalfa olarak çalışan ve ustalık belgesi alan kişiler, müstakillen bir işyeri açma halleri dışında, çalıştıkları yerden ayrılmaları bu kanunun 33 nci maddesi hükümlerine tabidir.

MADDE 39. — Yabancı memleketlerden alınmış olan kalfalık, ustalık veya dengi belgelerin Yüksek Çıraklık Kurulunun mütalâası alınarak muadeleti Millî Eğitim Bakanlığınca karara bağlanır.

MADDE 40. — Kalfalık ve ustalık imtihanı kurullarına seçilecek üyelerin nitelikleri, görev ve süreleri ile kalfa ve usta olacakların imtihan şekil ve usulleri, imtihanda başarı derece ve şartları, imtihan hakları, zamanları, yerleri ve sair hususlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

MADDE 41. — İmtihan yönetmeliği hükümlerinin ihlâli veya imtihan kurulları üyelerinin görevlerini kötüye kullanmaları halinde Millî Eğitim Bakanlığı imtihanı iptal eder ve en kısa bir süre içinde yenilenmesini sağlar.

MADDE 42. — Kalfalık ve ustalık imtihanları ile ilgili idari masraflar 27 nci maddeye göre Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesine konacak tahsisattan karşılanır ve giderlerin ne suretle yapılacağı bir yönetmelikle tespit olunur.

MADDE 43. — Bu kanuna göre usta unvanını alanlardan yapı kalfası olanları vasıfları, ne şekilde yetiştirilebilecekleri, yetkileri ve sorumlulukları Bayındırlık, İmar ve İskân ve Millî Eğitim bakanlıkları tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle tespit olunur.

BÖLÜM - V

Teşkilât

MADDE 44. — Yüksek Çıraklık Kurulu, aşağıdaki kurumların temsilcilerinden teşekkül eder.

1. Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarı,
2. Millî Eğitim Bakanlığı İnsangücü Eğitimi Genel Müdürlüğü temsilcisi,
3. Sanayi Bakanlığı Küçük Sanatlar Dairesi Başkanlığı temsilcisi,
4. Çalışma Bakanlığı temsilcisi,
5. Ticaret Bakanlığı temsilcisi,
6. Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu Başkanı veya temsilcisi,
7. Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği temsilcisi,
8. En büyük işçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi,
9. Türkiye İnşaat, Sürveyan ve Kalfaları Cemiyeti temsilcisi.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

MADDE 36. — İmtihani kazanan kalfalara ustalık ehliyetnamesi verilir. Ehliyetnamenin şekli Millî Eğitim Bakanlığınca tespit olunur. Ehliyetname imtihan kurulu üyeleri tarafından imzalandıktan sonra valilikçe onaylanır.

Kalfalık ehliyetnameleri de aynı usul ve esaslar dairesinde tanzim, imza ve onaylanır.

MADDE 37. — 1. Ustalık ehliyetnamesi, sahibinin o sanatta tam manasiyle ehil olduğunu ve (usta) unvanını taşıyabileceğini bildiren bir belgedir. Bu belgeye sahibolmayanların (usta) unvanı ile çalışmaları ve çalıştırılmaları yasaktır.

2. Ancak, ustalık ehliyetnamesine sahibolanlar müstakillen iş yapmak üzere işyeri açabilir. İşyeri açan ustalar ehliyetnamelerini işyerine asmakla zorunludurlar.

MADDE 38. — Yabancı memleketlerden alınmış olan kalfalık, ustalık veya dengi belgelerin Çıracılık Kurulunun mütalâası alınarak muadeleti Millî Eğitim Bakanlığınca karara bağlanır.

MADDE 39. — Kalfalık ve ustalık imtihanı kurullarına seçilecek üyelerin nitelikleri, görev süreleri ile kalfa ve usta olacakların imtihan şekil ve usulleri, imtihanda başarı derece ve şartları, imtihan hakları, zamanları, yerleri ve sair hususlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

MADDE 40. — İmtihan yönetmeliği hükümlerinin ihlâli veya imtihan kurulları üyelerinin görevlerini kötüye kullanmaları halinde Millî Eğitim Bakanlığı imtihanı iptal eder ve en kısa bir süre içinde yenilenmesini sağlar.

MADDE 41. — Kalfalık ve ustalık imtihanları ile ilgili idari masraflar 26 ncı maddeye göre Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesine konacak tahsisattan karşılanır.

MADDE 42. — Bu kanuna göre usta unvanını alanlardan yapı kalfası olanların vasıfları, ne şekilde yetiştirilebilecekleri, yetkileri ve sorumlulukları Bayındırlık, İmar ve İskân ve Millî Eğitim Bakanlıkları tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle tespit olunur.

BÖLÜM - V

Teşkilât

MADDE 43. — Çıracılık Kurulu, aşağıdaki kuruluşların temsilcilerinden teşekkül eder.

1. Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarı, veya temsilcisi,
2. Millî Eğitim Bakanlığı İnsangücü Eğitimi Genel Müdürlüğü temsilcisi,
3. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Küçük Sanatlar Dairesi Başkanlığı temsilcisi,
4. Çalışma Bakanlığı temsilcisi,
5. Ticaret Bakanlığı temsilcisi,
6. Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyon Başkanı veya temsilcisi,
7. Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği temsilcisi,
8. En çok işçiyi temsil eden işçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi,
9. Türkiye İnşaat, Sürveyan ve Kalfaları Cemiyeti temsilcisi.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 45. — Kurulun Başkanı Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Teknik Öğretim Müsteşarıdır. Kurulun sekreterlik işleri Millî Eğitim Bakanlığı İnsangücü Eğitimi Genel Müdürlüğünce yürütülür.

MADDE 46. — Kurul en az üç ayda bir defa başkanın çağrısı ile veya lüzumu halinde üyelere başkanın isteği üzerine toplanır. Kurul gündemdeki konuları görüşerek karara bağlar. Kararlar çoğunlukla alınır.

MADDE 47. — Yüksek Çıraklık Kurulu aşağıdaki işleri görür :

1. Gerek bu kanun gerekse bu kanuna göre çıkarılacak olan yönetmelikler hükümlerinin uygulanmasını, kontrol ve denetlenmesini ve bu amaçla diğer Bakanlık ve kuruluşlarla işbirliğini sağlamak,

2. Çırağın, kalfanın ve ustanın yetiştirilmesi, imtihanlarının yapılması, imtihan komisyonlarının kurulması ve çalışması, Bakanlık Bütçesinden ve dışardan sağlanacak ödeneklerin harcama usullerinin tesbitini ve diğer hususları gösteren yönetmelikleri hazırlamak ve Millî Eğitim Bakanlığına sunmak,

3. Lüzumu halinde gerekli göreceği kısa ve uzun süreli ihtisas komisyonları kurmak ve onların çalışmalarını değerlendirmek,

4. Çıraklık sözleşmelerinin modelini hazırlamak,

5. Mesleklerle ve kademelere göre imtihan günlerini, yerlerini ve usullerini tespit etmek,

6. Bu kanun hükümlerini yerine getirmek üzere gerekli diğer işleri yapmak.

MADDE 48. — Yüksek Çıraklık Kurulunun uygun göreceği yerlerde, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç 6 ay içinde Millî Eğitim Bakanlığınca Mahallî Çıraklık Eğitimi komiteleri kurulur. Bu komiteler aşağıdaki kurumların temsilcilerinden teşekkül eder.

1. Millî Eğitim Müdür ve temsilcisi,

2. Esnaf ve Sanatkârlar Dernekleri Birliği Başkanı,

3. Mahallî Esnaf ve Sanatkârlar Dernekleri Birliği Başkanlar Meclisince seçilecek üç temsilci,

4. Ticaret ve Sanayi Odası temsilcisi,

5. Millî Eğitim Müdürlüğünce meslek okullarından seçilecek bir temsilci.

MADDE 49. — Çıraklık Eğitimi Komitesinin birinci başkanı Millî Eğitim Müdürü, ikinci başkanı mahallin birlik başkanıdır. Gerekirse komite toplantılarına başkanın isteği ile müşavir üyeler de alınabilir.

MADDE 50. — Çıraklık Eğitimi Komitesi, gerekli gördüğü hallerde meslek komiteleri ile ihtisas komiteleri kurarak mesleğin gelişmesini sağlamaya çalışır.

MADDE 51. — Toplantıya katılan komite başkan ve ikinci başkanı ile üyelere ve müşavir üyelere bunların kamu hukuku veya özel hukuk hükümlerine tabi yerlerde veya işlerde çalışıp çalışmadıklarına bakılmaksızın yollukları memur olmayanlar için huzur hakları Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine bu maksatla konacak ödenekten ödenir. Komitelerin büro işleri Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilâtının o mahaldeki en yüksek derece ve mevkiideki idari temsilcisi tarafından tespit edilecek mahalde yürütülür. Bu ödeneklerin miktarı Maliye ve Millî Eğitim bakanlıklarınca tespit edilir.

MADDE 52. — Komite üyeleri, komitenin çalışma tarzı ve faaliyeti ile ilgili hususlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmeliğin komitelere ait bölümünde belirtilir.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

MADDE 44. — Kurulun Başkanı Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Teknik Öğretim Müsteşarı veya temsilcisidir. Kurulan sekreterlik işleri Millî Eğitim Bakanlığı İnsangücü Eğitimi Genel Müdürlüğünce yürütülür.

MADDE 45. — Kurul en az üç ayda bir defa başkanın çağrısı ile veya lüzumu halinde üyelere üçünün isteği üzerine toplanır. Kurul gündemdeki konuları görüşerek karara bağlar. Kararlar çoğunlukla alınır.

MADDE 46. — Çıraklık Kurulu aşağıdaki işleri görür :

1. Gerek bu kanun gerekse bu kanuna göre çıkarılacak olan yönetmelikler hükümlerinin uygulanmasını, kontrol ve denetlenmesini ve bu amaçla diğer Bakanlık ve kuruluşlarla işbirliğini sağlamak,
2. Çırağın, kalfanın ve ustanın yetiştirilmesi, imtihanlarının yapılması, imtihan komisyonlarının kurulması ve çalışmasını gösteren yönetmelikleri hazırlamak ve Millî Eğitim Bakanlığına sunmak,
3. Lüzumu halinde gerekli göreceği kısa ve uzun süreli ihtisas komisyonları kurmak ve onların çalışmalarını değerlendirmek,
4. Çıraklık sözleşmelerinin modelini hazırlamak,
5. Mesleklere ve kademelere göre imtihan günlerini, yerlerini ve usullerini tespit etmek,
6. Bu kanun hükümlerini yerine getirmek üzere gerekli diğer işleri yapmak.

MADDE 47. — Çıraklık Kurulunun uygun göreceği şehirlerde kurulca alınacak kararın yayımı tarihinden itibaren en geç 6 ay içinde Millî Eğitim Bakanlığınca mahallî çıraklık eğitimi komiteleri kurulur. Bu komiteler aşağıdaki kurumların temsilcilerinden teşekkül eder.

1. Millî Eğitim müdürü veya temsilcisi,
2. Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri Birliği Başkanı veya temsilcisi,
3. Mahallî Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri Birliği Başkanlar Meclisince seçilecek üç temsilci,
4. Ticaret ve Sanayi Odası temsilcisi,
5. Millî Eğitim Müdürlüğünce meslek okullarından seçilecek bir temsilci,

MADDE 48. — Çıraklık Eğitimi Komitesinin birinci başkanı Millî Eğitim Müdürü veya temsilcisi ikinci başkanı mahallin birlik başkanıdır. Gerekirse komite toplantılarına başkanın isteği ile müşavir üyeler de alınabilir.

MADDE 49. — Çıraklık Eğitimi Komitesi, gerekli gördüğü hallerde meslek komiteleri ile ihtisas komiteleri kurarak mesleğin gelişmesini sağlamaya çalışır.

MADDE 50. — Toplantıya katılan komite başkan ve ikinci başkanı ve üyelere ve müşavir üyelere, meslek ve ihtisas komitelerinde çalışanlara ve imtihan kurulu üyelerine kamu hukuku veya özel hukuk hükümlerine tabi yerlerde veya işlerde çalışıp çalışmadıklarına bakılmaksızın yollukları ve memur olmayanlar için huzur hakları Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine bu maksatla konacak ödenekten ödenir. Bu ödemelerin miktarı Maliye ve Millî Eğitim Bakanlığınca tespit edilir. Komitelerin büro işleri Millî Eğitim Bakanlığı teşkilâtının o mahaldeki en yüksek derece ve mevkideki idarî temsilcisi tarafından tespit edilecek mahalde yürütülür.

MADDE 51. — Komite üyeleri, komitenin çalışma tarzı ve faaliyeti ile ilgili hususlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmeliğin komitelere ait bölümünde belirtilir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

BÖLÜM - VI

Cezai hükümler

MADDE 53. — Bu kanunun, 13, 14, 15, 16, 21, 31, 33 ve 38 nci maddelerindeki hükümleri yerine getirmeyenler, 250 liradan 50 liraya kadar para cezası ile cezalandırılır. Tekerrürü halinde cezalar iki kat hükmolunur.

MADDE 54. — Diğer kanunların çırak, kalfa ve ustalarla ilgili olup bu kanun hükümlerine mütenazır olan hükümleri bu kanunun tatbik edileceği sanatlarda uygulanamaz.

GEÇİCİ MADDE 1. — Aşağıdaki şartları haiz bulunanlar bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde açılacak kalfalık ve ustalık imtihanlarına girmeye mecburdurlar.

1. Kalfalık imtihanına girebilmek için :

a) İmtihana girecekleri sanatta, o sanat için bu kanuna göre tespit edilecek çıraklık süresinin en az 1,5 misli çalışmış olduklarını usulüne uygun olarak tevsik etmek,

b) Okur - yazar olmak.

2. Ustalık imtihanına girebilmek için :

a) İmtihana girecekleri sanatta, o sanat için bu kanuna göre tespit edilecek çıraklık ve kalfalık süreleri toplamının en az 1,5 misli çalışmış olduklarını usulüne uygun olarak tevsik etmek,

b) Okur - yazar olmak.

GEÇİCİ MADDE 2. — Yapılacak kalfalık ve ustalık imtihanlarında başarı gösterenlere usulüne göre (kalfalık belgesi) veya (ustalık) belgesi verilir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte meslek ve sanatını bizzatîhi usta durumunda yönetenlerden en az 3 sene çalışmış olanlara usta ehliyeti imtihansız olarak verilir. Ancak durumlarının meslekî teşekküllerden alınacak ve Çıraklık Eğitimi Komitesince uygun bulunacak bir belge ile tevsiki şarttır.

MADDE 55. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 56. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

BÖLÜM VI

Cezai hükümler

MADDE 52. — Bu kanunun, 13, 14, 15, 16, 20, 30, 32 ve 37 nci maddelerindeki hükümleri yerine getirmiyenler, 250 liradan 500 liraya kadar para cezası ile cezalandırılır.

Tekerrürü halinde cezalar iki kat hükmolünür.

Para cezasının takdiri mahallî çıraklık eğitimi komitesine aittir. Verilen cezaya 7 gün zarfında sulh ceza mahkemesine itiraz edilebilir, itiraz edilmeyen cezalar kesinleşir. Kesinleşen ceza miktarı 15 gün içinde mahallî vergi dairesine ödenir.

(Millet Meclisinin 54 ncü maddesi metinden çıkarılmıştır.)

GEÇİCİ MADDE 1. — Aşağıdaki şartları haiz bulunanlar bu kanunun o şehirde uygulanmaya başladığı tarihten itibaren üç yıl içinde açılacak kalfalık ve ustalık imtihanlarına girmeye mecburdurlar.

1. Kalfalık imtihanına girebilmek için :

a) İmtihana girecekleri sanatta, o sanat için bu kanuna göre tespit edilecek çıraklık süresinin en az 1,5 misli çalışmış olduklarını usulüne uygun olarak tevsik etmek,

b) Okur - yazar olmak.

2. Ustalık imtihanına girebilmek için :

a) İmtihana girecekleri sanatta, o sanat için bu kanuna göre tespit edilecek çıraklık ve kalfalık süreleri toplamının en az 1,5 misli çalışmış olduklarını usulüne uygun olarak tevsik etmek,

b) Okur - yazar olmak.

GEÇİCİ MADDE 2. — Yapılacak kalfalık ve ustalık imtihanlarında başarı gösterenlere usulüne göre (kalfalık belgesi) veya (ustalık belgesi) verilir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun uygulamaya girdiği tarihte meslek ve sanatını bizzatli usta durumunda yöneten ve aynı zamanda işyeri sahibi olarak en az 2 sene çalışmış olanlara usta ehliyeti imtihansız olarak verilir. Ancak durumlarının meslekî teşekküllerden alınacak ve Çıraklık Eğitimi Komitesince uygun bulunacak bir belge ile tevsikli şarttır.

MADDE 53. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 54. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

5 NOLU GEÇİCİ KOMİSYONUN TAVSİYELERİ

Çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifi

MADDE 1. — Benimsenmiştir.

MADDE 2. — Benimsenmiştir.

MADDE 3. — Kesinleşmiştir.

MADDE 4. — Kesinleşmiştir.

MADDE 5. — Benimsenmiştir.

MADDE 6. — Benimsenmiştir.

MADDE 7. — Kesinleşmiştir.

MADDE 8. — Kesinleşmiştir.

MADDE 9. — Kesinleşmiştir.

MADDE 10. — Benimsenmiştir.

MADDE 11. — Kesinleşmiştir.

MADDE 12. — Benimsenmiştir.

MADDE 13. — Benimsenmiştir.

MADDE 14. — Benimsenmiştir.

MADDE 15. — Kesinleşmiştir.

BÖLÜM - I

Çıraklık Sözleşmesi

MADDE 16. — Benimsenmiştir.

MADDE 17. — Benimsenmiştir.

MADDE 18. — Benimsenmiştir.

BÖLÜM - II

Tarafların görev ve yükümlülükleri

MADDE 19. — Benimsenmiştir.

(Millet Meclisinin 20 nci maddesinin metinden çıkarılması benimsenmiştir.)

MADDE 20. — Benimsenmiştir.

MADDE 21. — Benimsenmiştir.

BÖLÜM - III

Çırağın yetiştirilmesi

MADDE 22. — Benimsenmiştir.

MADDE 23. — Benimsenmiştir.

MADDE 24. — Benimsenmiştir.

MADDE 25. — Benimsenmiştir.

MADDE 26. — Benimsenmiştir.

MADDE 27. — Benimsenmiştir.

BÖLÜM - IV

Kalfalık ve ustalık imtihanları ve imtihan kurulları

MADDE 28. — Benimsenmiştir.

MADDE 29. — Benimsenmiştir.

- MADDE 30. — Benimsenmiştir.
MADDE 31. — Benimsenmiştir.
MADDE 32. — Benimsenmiştir.
MADDE 33. — Benimsenmiştir.
MADDE 34. — Benimsenmiştir.
MADDE 35. — Benimsenmiştir.
MADDE 36. — Benimsenmiştir.
MADDE 37. — Benimsenmiştir.
MADDE 38. — Benimsenmiştir.
MADDE 39. — Benimsenmiştir.
MADDE 40. — Benimsenmiştir.
MADDE 41. — Benimsenmiştir.
MADDE 42. — Benimsenmiştir.

BÖLÜM - V

Teşkilât

- MADDE 43. — Benimsenmiştir.
MADDE 44. — Benimsenmiştir.
MADDE 45. — Benimsenmiştir.
MADDE 46. — Benimsenmiştir.
MADDE 47. — Benimsenmiştir.
MADDE 48. — Benimsenmiştir.
MADDE 49. — Benimsenmiştir.
MADDE 50. — Benimsenmiştir.
MADDE 51. — Benimsenmiştir.

BÖLÜM - VI

Cezai hükümler

- MADDE 52. — Benimsenmiştir.
(Millet Meclisinin 54 ncu maddesinin metinden çıkarılması benimsenmiştir.)
GEÇİCİ MADDE 1. — Benimsenmiştir.
GEÇİCİ MADDE 2. — Benimsenmiştir.
GEÇİCİ MADDE 3. — Kesinleşmiştir.
GEÇİCİ MADDE 4. — Benimsenmiştir.
MADDE 53. — Benimsenmiştir.
MADDE 54. — Benimsenmiştir.

